

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGOBR

10,2 e

[Redacted]
2514DP Den Haag

Auditdienst Rijk

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10,2 e

Datum 29 september 2015
Betreft Rapport vertrouwensfuncties

Ons kenmerk
ADR/ 2015/1254

Uw brief (kenmerk)

10,2 e

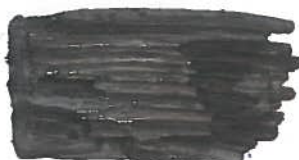

Hierbij bied ik u het rapport aan van het onderzoek naar de vertrouwensfuncties.

Hoogachtend,

Directeur Auditdienst Rijk,

10,2 e

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Onderzoek vertrouwensfuncties

Rapport van bevindingen

Colofon

Titel	Onderzoek vertrouwensfuncties
Uitgebracht aan	ICBR/Rijksbeveiligingsambtenaar
Datum	29 september 2015
Kenmerk	ADR/2015/1254

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
070-342 7700

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding opdracht	4
1.2	Leeswijzer rapport	4
2	Doel en aanpak opdracht	5
2.1	Doelstelling	5
2.2	Aanpak	5
2.3	Verspreidingskring rapportage	5
3	Bevindingen	6
3.1	Alle onderzochte functionarissen beschikken over VGB op het juiste niveau.	6
3.1.1	Tijdigheid van VGB's niet eenvoudig vast te stellen	6
3.2	Actuele administratie van vertrouwensfuncties beschikbaar, verschillende systemen gebruikt.	6
3.2.1	Aandacht voor externe medewerkers is gewenst	7
3.3	Departementen gaan verschillend om met vertrouwensfuncties bij zelfstandige organisaties.	7
4	Ondertekening	8

2 Inleiding

2.1 Aanleiding opdracht

Ieder departement heeft te maken met vertrouwensfuncties. Dit zijn functies waarbij men in de dagelijkse werkpraktijk te maken heeft met staatsgeheim gerubriceerde informatie en/of functies die te maken hebben met een bepaalde te bekleden positie. Functionarissen die een dergelijke functie of positie willen gaan bekleden dienen eerst een veiligheidsonderzoek te ondergaan en over een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) te beschikken. De departementale beveiligingsambtenaar (BVA) moet erop toezien dat alle vertrouwensfuncties binnen het departement worden bekleed door een functionaris met een geldig VGB.

Het SGO heeft op 5 november 2014 naar aanleiding van de nota "Op weg naar gewenste situatie BVA's" bepaald dat het op orde brengen en hebben van vertrouwensfuncties een prioriteit is voor de eerste helft van 2015. Departementen hebben daartoe in het voorjaar van 2015 een In Control Statement afgegeven.

De ICBR heeft vervolgens bij de ADR het verzoek neergelegd tot het uitvoeren van een onderzoek waarin wordt nagegaan of functionarissen die een vertrouwensfunctie bekleden ook daadwerkelijk een veiligheidsonderzoek hebben ondergaan en over een VGB beschikken. Dit rapport is het resultaat van het uitgevoerde onderzoek.

2.2 Leeswijzer rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport wordt kort het doel en de aanpak van het onderzoek omschreven. In hoofdstuk 4 zijn de bevindingen opgenomen.

3 Doel en aanpak opdracht

3.1 Doelstelling

10,2,e Deze opdracht is uitgevoerd in opdracht van de ICBR, met als gedelegeerd opdrachtgever en contactpersoon de Rijksbeveiligingsambtenaar, 10,2,e [redacted]. De doelstelling van dit onderzoek is om bij alle departementen (met uitzondering van defensie) na te gaan of functionarissen die een vertrouwensfunctie bekleden ook daadwerkelijk een veiligheidsonderzoek hebben ondergaan en over een VGB beschikken.

Om de doelstelling van dit onderzoek te realiseren is de volgende centrale vraag gehanteerd:

In hoeverre beschikken functionarissen op het moment dat zij starten in een vertrouwensfunctie over een VGB op het juiste niveau?

3.2 Aanpak

Deze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing. Door middel van het onderzoeken van onderbouwende documentatie en het uitvoeren van een kritische deelwaarneming is per departement vastgesteld in hoeverre functionarissen die een vertrouwensfunctie bekleden ook (tijdig) een veiligheidsonderzoek hebben ondergaan en over een VGB beschikken. Het documentonderzoek is bij alle departement aangevuld met een interview, waarbij een beeld van de context is verkregen waarbinnen de aan vertrouwensfuncties gerelateerde processen worden uitgevoerd.

3.3 Verspreidingskring rapportage

Met dit rapport wordt geen zekerheid verschaft. Dat wil zeggen dat in het rapport geen (samenvattend) oordeel wordt gegeven. Deze rapportage wordt uitgebracht aan en is uitsluitend bedoeld voor de opdrachtgever van dit onderzoek, de ICBR en de Rijksbeveiligingsambtenaar. Als opdrachtgevers zijn zij verantwoordelijk voor de verdere verspreiding van dit rapport.

4 Bevindingen

4.1 **Alle onderzochte functionarissen beschikken over VGB op het juiste niveau.**

Uit dit onderzoek is gebleken dat alle onderzochte functionarissen¹ beschikken over een geldig VGB op het juiste veiligheidsniveau. In de afgelopen jaren heeft de Algemene Rekenkamer veel aandacht gehad voor de manier waarop departementen omgaan met vertrouwensfuncties. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat dit effect heeft gehad. Alle onderzochte departementen hebben momenteel veel aandacht voor een correcte uitvoering van de processen, waarbij sommige departementen recentelijk nog verbeterlagen hebben gemaakt.

De Wet veiligheidsonderzoeken verplicht het periodiek uitvoeren van herhaalonderzoeken niet. Alleen in het geval van gewijzigde omstandigheden wordt een herhaalonderzoek door de wet voorgeschreven. De Leidraad aanwijzing vertrouwensfuncties (september 2014) refereert aan een in de ICBR gemaakte interdepartementale afspraak² waarbij, ongeacht de omstandigheden, periodieke herhaalonderzoeken dienen te worden uitgevoerd. Voor A functies geldt een termijn van 5 jaar, voor B functies 10 jaar. De gemaakte afspraak laat volgens de Leidraad wel ruimte om hier van af te wijken, mits dit is afgestemd met de beveiligingsambtenaar. Twee departementen maken van deze ruimte gebruik. Eén departement voert herhaalonderzoeken, ook voor A functies, om de 10 jaar uit. Een ander departement voert herhaalonderzoeken alleen uit wanneer hier aanleiding voor is.

4.1.1 *Tijdigheid van VGB's niet eenvoudig vast te stellen*

Onderdeel van de centrale vraag van dit onderzoek is of functionarissen op het moment dat zij startten beschikten over een VGB op het juiste niveau? Bij geen van de onderzochte departementen is gebleken dat dit op een eenvoudige manier is vast te stellen. De datum waarop een persoon officieel is gestart in een vertrouwensfunctie wordt niet afzonderlijk geregistreerd in de administratie voor vertrouwensfuncties. Door de departementen wordt aangegeven dat het de verantwoordelijkheid van het lijnmanagement is dat een functionaris die is aangenomen op een vertrouwensfunctie, pas formeel wordt aangesteld in deze functie op het moment dat een VGB is afgegeven. Hier wordt niet expliciet door de BVA's op gecontroleerd.

4.2 **Actuele administratie van vertrouwensfuncties beschikbaar, verschillende systemen gebruikt.**

Voor alle onderzochte departementen geldt dat zij beschikken over actuele overzichten van welke vertrouwensfuncties binnen een departement zijn aangewezen, in de vorm van een aanwijzingsbesluit. Deze worden gemiddeld genomen elke twee jaar vernieuwd, waarbij altijd de mogelijkheid bestaat om dit eerder te doen wanneer het nodig is. De departementen hebben het overzicht met aangewezen vertrouwensfuncties verwerkt in een administratie, waarin wordt bijgehouden of en door wie een vertrouwensfunctie wordt vervuld.

¹ Voor dit onderzoek is voor in totaal 255 personen in een vertrouwensfunctie, verspreid over 10 departementen, vastgesteld of zij over een geldig VGB op het juiste niveau beschikken.

² Zie verslag ICBR van 14 januari 2014

Hiervoor gebruiken de departementen verschillende systemen, waarbij er drie zijn te onderscheiden:

1. *Excel*: Zes departementen maakt gebruik van spreadsheets in Excel. Het niveau van detail in deze spreadsheets verschilt.
2. *AVV*: Drie departementen maken momenteel gebruik van Administratie Vertrouwensfuncties en Veiligheidsonderzoeken (AVV). Dit is een programma dat door IenM in eigen beheer is ontwikkeld met behulp van Microsoft Access en ook door VenJ en BZK in gebruik is genomen. Met AVV kan op een eenvoudige en gestructureerde manier een kwalitatief goede administratie worden gevoerd waarin tevens de VGB's gearhiveerd kunnen worden.
3. *People Inc*: Buitenlandse Zaken (BZ) gebruikt dit systeem voor het registreren van functionarissen in een vertrouwensfunctie. People Inc is een door een externe partij geleverd programma waarmee op een overzichtelijke manier een kwalitatief goede administratie kan worden gevoerd. People Inc kent een koppeling met P-Direct.

4.2.1

Aandacht voor externe medewerkers is gewenst

De meeste vertrouwensfuncties worden vervuld door medewerkers die in dienst zijn bij een departement. In sommige gevallen is er echter ook sprake van externe medewerkers die een vertrouwensfunctie vervullen of externe medewerkers die tijdelijke werkzaamheden voor een departement uitvoeren waarvoor een VGB is gewenst. Departementen gaan niet altijd op eenzelfde wijze met externe medewerkers om. In sommige gevallen wordt een VGB gevraagd van de partij waarvan de externe partij afkomstig is (dit kan ook een ander departement zijn), terwijl in andere gevallen het departement zelf een VGB aanvraagt.

4.3

Departementen gaan verschillend om met vertrouwensfuncties bij zelfstandige organisaties.

Een opvallend punt dat uit dit onderzoek naar voren is gekomen is de manier waarop departementen omgaan met vertrouwensfuncties bij zelfstandige organisaties. Sommige departementen houden strikter toezicht op hoe hier wordt omgegaan met vertrouwensfuncties dan andere departementen. Bij het ene departement worden de vertrouwensfuncties aangewezen door de BVA van het kerndepartement en vindt ook de administratieve verwerking van VGB's hier plaats. Bij andere departementen wijzen zelfstandige organisaties zelf hun vertrouwensfuncties aan en voeren zij zelf ook de administratieve verwerking van VGB's uit. De BVA van het kerndepartement houdt in sommige gevallen wel toezicht op de uitvoering van deze processen bij zelfstandige organisaties, maar dit is niet overal het geval.

5 Ondertekening

Den Haag, 29 september 2015

10,2^e

10,2^e

Senior auditor

Clustermanager

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00